

अध्वर्युः प्रतिगृणात्यो ब्रह्मन् । ऋतं ब्रह्मन् सत्यं ब्रह्मन् इति ।
तत्र प्रथमं मन्त्रमाह । “ऋचां प्राची महती दिगुच्यते । द-
क्षिणामाङ्ग्यजुषामपाराम् । अथर्वणामङ्गिरसां प्रतीची । सा-
म्नामुदीची महती दिगुच्यते” इति । ऋगभिमानिदेवतानां
प्राचीदिक्प्रियेत्यभिज्ञैः ‘उच्यते’, अत एव सा दिक् ‘महती’ ।
यजुरभिमानिदेवतानां दक्षिणादिक्प्रिया, सा च पाररहिता
अतिविस्तीर्णा । अथर्वाङ्गिरोनामकद्विविधमन्त्राभिमानिदेवता-
नां प्रतीचीदिक्प्रिया । सामाभिमानिदेवतानां उदीचीदिक्-
प्रिया, सा च ‘महती’ गुणैरभ्यधिका । एताश्चतुर्वेदाभिमानि-
देवता आदित्यस्य प्राच्यादिदिक्स्ववस्थाय सेवन्ते । एतच्छन्दोगा
असौ वा आदित्यो देवो मध्वित्यस्यां मधुविद्यायां बज्रप्रपञ्चेना-
मनन्ति ॥

(२) अथ द्वितीयमाह । “ऋग्भिः पूर्वाङ्गे दिवि देव
ईयते । यजुर्वेदे तिष्ठति मध्ये अङ्गः । सामवेदेनास्तमये मही-
यते । वेदैरग्न्यस्त्रिभिरेति सूर्यः” इति । ‘दिवि’ वर्त्तमान
आदित्यो देवः, ‘पूर्वाङ्गे’ काले ऋग्देवताभिः सह गच्छति ।
‘अङ्गः’ मध्यमे भागे यजुर्वेद देवतायाः समीपे अवतिष्ठते ।
‘अस्तमयकाले’ सामवेददेवतया पूज्यते । तदेवं त्रिभिर्वेदैरभि-
युक्तः ‘सूर्यः’ सर्वदा गच्छति ॥

(३) अथ तृतीयमाह । “ऋग्भ्यो जाताः सर्वशो मूर्ति-
माङ्गः । सर्वा गतिर्याजुषी हैव शश्वत् ॥ १ ॥ सर्वं तेजः सा-
मरूप्यं ह शश्वत् । सर्वं हेदं ब्रह्मणा हैव सृष्टम्” इति ।